

Linné Bygdemuseum.

-1984-

TROMSØ MUSEUMS ÅRSHEFTER

HUMANISTISK AVD. NR. 1.

Vol. 51. (1929) nr. 1.

Tromsø 1929.

SJØFINNENE I NORDLAND

AV

J. QVIGSTAD

SJØFINNENE I NORDLAND

AV
J. QVIGSTAD.

Da major Peter Schnitler i 1743 kom til Salten og fortsatte sine eksaminasjoner angående grensene mellem Norge og Sverige, fant han der en slags lapper som han ikke hadde funnet på Helgeland. Der hadde han funnet nomadiserende fjell-lapper og norske bygdelapper; i Salten fant han også norske „bufinner (sjøfinner)“. Han skildrer dem således: „B u e f i n n e r ere de, som fra ældgammel tid og umindelige årer her have siddet på deres eegene gårder, hvilke gemeenlig kaldes f i n n e - o d e l: den de bruge og drive, som andre norske bønder, med heste, stor og små fæe, og deraf svare skatt til Cronen, de fare og ud i fiordene og havet på fiskerie, og nære sig på eet stæd i alle måder, ligesom andre normænd. Dog gifte de sig kun i deres æt og med deres folk indbyrdes.“¹⁾ „De ere at ansee for norske bønder, undtagen de blive ved deres gamle lappesprog, klæde-dragt, og gifte sig ikke gerne uden for deres æt eller folkeslag“. (Dokument. I, s. 449).

Forskjellige fra bufinnene var b y g d e l a p p e n e (b y g d e

¹⁾ Dokumenter angaaende flytlapperne m. m. samlede af J. Qvigstad og K. B. Wiklund (Kristiania 1909) I, s. 149 (eksaminasjon på Helland i Sørfold), jfr. s. 167, 183, 204. Citeres „Dokument“.

finnene). Schnitler skriver at de „enten selv eller deres forældre, efterat de i Sverrig er bleven udarmede, ere derfra hid til Norge overkomne. De ere gemeenligen fattige, og ligesom huusmænd kan have en liden jordpladz under en norsk bonde, så have disse bøydelapper med bøndernes forlov en liden markepladz på deres gårders fælde, nære sig med arbeide hos bonden, have og til hielp, at de fiske i Foldens fiorder“. (Dokument. I, s. 146 om Folden).

Bygdelappene i Salt dal en forklarte, „at de med bøndernes forlov sidde på deres gårders fælde i markepladser, hvor de holde nogle små fæe af jeder og får, og dertil slåe græs i dalene imellem fioldene; men korn kan de ikke såe der. De arbeide og for bønderne skindfell, finskoe af lær og reenskind, og hvor der haves skoug, trækjøreler. Når deris børn vøxe til, sætte de dem hos bonden i tieneste. Endeel kan og have nogle tamme reen, men dem må de om vinteren sende over til Sverrigs Lapmark for at underholdes“. (Dokument. I, s. 135, jfr. II, s. 345).

Om bygdelappene i Skj e r s t a d sogn berettes, at „de have bedre vilkår, i det de sidde nær Saltensfiord, beleilig til at fiske; nogle deraf have og røddet sig jorder, og der både slå græs og såe korn.

De bøydelapper i B o d ø e hovedsogn entremelers med bønderne og bruge både gårder og fiskerie i havet, ligesom andre bønder. Endeel af dem bliver og gift med bønderfolk, hvilket andenstedz her sønden for ei brugeligt er“. (Dokument. I, s. 135).

Andre bygdelapper, især de som hadde rener, flyttet uten tillatelse av bøndene fra et fjell til et annet og fra fjellene til fjordene for at fiske, „tiltagende sig all frihed i skougene med hugster og skytterie, bonden til skade, i fiordene fiske uden lov“. (Dokument. I, s. 167: Hamarøy; jfr. s. 234; se også s. 442, 449).

Bygdelappene er i tidens løp gått over til at bli fastboende og utgjør nu sammen med de fra Sverige i forrige århundrede innflyttede lapper den fåtallige fastboende lappiske befolkning i Salten. Kun i Ofoten og Tysfjord prestegjeld kan den lappiske befolkning telles med 3 siffer. De gamle sjøfinner er utdøde eller gått op i den norske, delvis også i den øvrige lappiske befolkning.

Om sjøfinnene i Nordland har man nøiere opplysninger først fra tiden nærmest før Kalmarkrigen, da stridighetene mellom Norge og Sverige om herredømmet over sjøfinnene fra Tysfjorden til Varanger bevirket at der fra begge sider blev foretatt nøiagtige undersøkelser angående sjøfinnene. Man har fra den tid nøiagtige manntall over sjøfinnene fra Beiarn til og med Varanger. Av de norske manntall kan særlig merkes „Mandtal over sjøfinnene 1601“, avtrykt i O. A. Johnsens „Finmarkens politiske historie“ (Kristiania 1923), s. 276—290, og Hartvig Billes Missive av 22. juli 1609 med fortegning over sjøfinnene i de nordlandske len (i det danske Riksarkiv, Norske missiver, fol. 321). Viktige opplysninger finnes også i Claus Urnes „Erklæring på finderne vdi Salthen, Senien och Tromsøe lehne 1599“ (i det danske Riksarkiv, Norske Samlinger, 7. avdeling, 2, nr. 26), delvis avtrykt i Dokument. II, s. 280 f.

Nordland fylke dels i 3. hoveddele: Helgeland, Salten og Lofoten—Vesterålen. Vi vil behandle hver av disse dele særskilt.

I. Helgeland.

Hartvig Bille skriver 1609 at på Helgeland er også finner (d. e. sjøfinner); men de finner bruker nordmenns habit og gir like slik rettighet som nordmenn gjør, både med påbudene skatt og ellers i andre måter, hvilket ikke disse andre rette finner (d. e. sjøfinner) gjør. Disse sjøfinner på Helgeland (måskje også sjøfinnerne i søndre Salten) synes Peder Clausson Friis at ha for øie i sin beretning om sjøfinnerne i „Norrigis Bescriuelse“¹⁾. De sjøfinner han fortæller om, synes at ha bodd inne i fjordene, hvor der var gran- og furuskog og lett adgang til jakt på villren.

Han skriver (s. 407) at mesteparten kunde tale norsk mål, dog ikke ret vel. „Oc haffue de dog deris eget maal, som de bruge indbyrdis oc med lappen (d. e. fjell-lappene), huilcket norske mend icke kand forstaae, oc det siges at de haffue flere sprog end et; af deris maal haffue de dog et andet at bruge indbyrdes, som ingen kand forstaae, saa det er vist, at de haffue 9 tungemaal, hvilcke de bruge altsammen imellem dem selffuer“. Dette er vel således at forstå at sjøfinnerne foruten sin almindelige lappiske dialekt har brukt et eller annet lappisk kråkemål, når de ikke vilde bli forstått av en nordmand som kunde lappisk²⁾.

I lensregnskapet for 1567 opføres „leding af finder i Rødø fierding“; den betaltes med fisk. Disse sjøfinner var bosatte i Allervig (gnr. 19 Oldervik eller gnr. 20 Hellervik i Rødøy), Melsioffuer, Sperrestad (gnr. 32 Sperstad i Rødøy), Bierger (gnr. 53 Bjerga i Rødøy), Melfiornes (gnr. 25 Melfiorden i Rødøy), Skungnes, Holanddt (gnr. 21 Holand i Meløy).

¹⁾ Samlede skrifter, utg. av G. Storm, s. 403—406. „Norrigis Bescriuelse“ er antagelig endelig utarbeidet i 1613 (G. Storm, s. LXVI).

²⁾ Se diskusjonen herom i „Maal og Minne“ 1910, s. 88 ff., 129—136.

På Thomas von Westens tid var der nogen finnefamilier på Helgeland : i Rødøy prestegjeld (nu Rødøy, Meløy og Lurøy) 11 (noget over 30 sjele) og i Alstahaug pastorat (nu Alstahaug, Herøy og Tjøtta) nogen få¹⁾. I Brønnøy prestegjeld var der kun nogen adspredte finner i Velfjorden²⁾. Von Westen skjelner mellem lapper (d. e. fjell-lapper) og finner (d. e. fastboende lapper). Om de her omtalte finner har været bygdelapper som er blitt fastboende, eller efterkommere av de gamle sjøfinner, kan jeg ikke avgjøre. Schnitler omtaler ikke sjøfinner på Helgeland. De var da antagelig smeltet sammen med den omgivende norske befolkning.

II. Salten.

Hovedmassen av sjøfinnene i Nordland fantes i Salten. Disse skildres av kyrkoherden i Jokkmokk Samuel Rheen således :

„Thet finnes och någre lappar som boo på Wäste sijdan om fjäll Ryggen, och äro desse twäggie slagz lappar.

Somblige kallas af the Norrigske finnar. Desse lappar bo tillsamman medh the Norgiske och bruka inga Reenar, uthan somblige några fåå. Men theras föda består mäst af booskapp, koor, gietter och fåår, samt lijtt åkerbruuk, så at den som mäst såår kan hinna till een tunna eller till dett högsta två : theras språåk och klädhebonat är enahanda medh lapparnas, huilka och fånga Biørnar, Swarta Räfwar, Ottrar ; the byggia Jachter, them the sällia till the som i Norige boo, hwar medh the segla till andra länder.

Detta folcket är ett Ogudhachtigt folck, bruka och enahanda wijdhskiepellsser medh lapparna, såsom offer och annat afguderij.

¹⁾ Hans Schanches Epitome Historiæ Missionis Lapponicæ IV (Kallske Saml. nr. 603 qv. i Det store kgl. Bibliotek i Kjøbenhavn).

²⁾ H. Hammond, Den nordiske Missions-Historie, s. 447,

Barnen theras warde döpte af the Norigske presterna, ther the höra predijkan och begåå Herrans Nattwardh: I een Summa the boo tillsammans medh Norrbaggarne, och medh them bruuka skogh och fiske watn.

Föruthan desse lappar äre och någre fåå Rätte lappar, som föda sikh allena af Reenar, som Swänska lapparna" ¹⁾).

E. Schytte, sogneprest til Bodø, skriver 15. oktober 1789 til biskop Schönheyder: „De lapper som for bestandighed opholde sig i Nordland, ere tvende slags: 1. Bosiddende som bebo gårde eller husmandspladser og ernære sig ligesom andre bønder. Disse ville ikke hede lapper, endskjønt de virkelig ere det, men finner. Dersom de bo adspredet iblandt bønder og udgjøre ikkuns en liden del enten af et sogns eller vis distrikts indbyggere, da kan de for den største del tale og forstå norsk, samt læse danske bøger, hvortil de også holde deres børn. Men der, som de udgjøre den største del av et sogns eller distrikts indbyggere, der skal deres kundskab og ferdighed i det norske sprog almindelig befindes at være mindre.

2. Omflakkende, som enten ere eller nedstamme fra svenske lapper, som for armodis skyld have søgt til Norge. Disse have ingen fast bopæl, men opholde sig snart hist, snart her i udmarken og paa fjeldene“.

Sorenskriver i Salten, Eiler Hagerup Rosenvinge deler også lappene i Salten i to klasser: „søfinner og skovlapper“. „De første ere gårdmænd, og ernære sig av land og hav som normændene. Skovlapperne holde sig snart til fjelds, og snart i udmarkerne nær ved bygderne med deres

¹⁾ Rheens „Relation om lapparnas lefverne och seder“, forfattet 1671. Hans relation skildrer vesentlig forholdene i Lule lappmark og for de norske lappers vedkommende antagelig Salten som grenser til Lule lappmark. Relationen er utgitt av K. B. Wiklund og trykt i tidsskriftet Svenska Landsmålen XVII, 1. Det her avtrykte stykke finnes s. 67 og er optrykt i Dokument. I, s. 243.

rensdyr og leve af dem. Mange af disse have og små rydninger op til lands, hvor de holde får, geder og et par køer. De opholde sig ikke længere på et sted, end skoven holder ud. De skovlapper, som ei opholde sig forlangt op til fjelds, eller som have folk at vogte deres rensdyr, ernære sig og undertiden af fiskeri¹⁾.

Beiarn.

I 1567 betaltes kronens finneskat i Beierfiord av 5 personer. I 1601 var der i Beiarn 5 skattefinner, likeså i 1608 og 1609; i 1612 var antallet 8. Deres boplasser var i 1609: Norland (nu gnr. 7 Nordland), Kiøbstad, Røsnes og Ørnes (= ? gnr. 6 Øynes). I 1605 nevnes Norland, Kiøbstad og Breuig (nu gnr. 52 Breivik). I et militært manntall over finnene av 1609 opføres for Beiarn 1 mann med rør og bue og 4 med bjørnespyd og bue²⁾.

P o v e l R e s e n skriver i sin Relation om sin reise gjennem Lapland 1706—1707: „Disse siølapper boor udj Salten ind i fiordene for dem self, mens inde i Bejar-fiorden boor de iblant de nordske og ere og nu på een tid lang med de nordske folk ved egteskab og svogerskab beblendede“³⁾.

I sin „Nordlands Trompet“, forfattet noget før 1700, skriver Petter Dass om sjøfinnene i Beiarn⁴⁾:

„Men inden for Gilllesskaal aabnes en Fiord,
Som Beyeren kaldes, hvis Egner og Jord
De boende Finder betræder;

¹⁾ Noget om Nordlandene, især om Saltens fogderi, skrevet 1790, i Budstikken 1824, s. 779, 781.

²⁾ Fortegnelse over Finnernes Mandtal over alt Saltens Lehn (juni 1609). meddelt av H. J. Barstad i Norsk militært tidsskrift 1922, h. 2, s. 67—84. Det er en nominativ fortegnelse over den på våbentingene fremtømte almue.

³⁾ I det norske Riksarkiv, Norske indlægge, 2. septbr. 1707.

⁴⁾ Under „Saltens Læns Beskrivelse“, s. 82 f. i Seips utgave.

Et Folk som sig nærer av Ager og Qvæg,
 Og haver saa vit frem for Lappen en Stræg,
 De siunes lidt finer' i Sæder.
 Bufinden er og i sin Næring adskilt
 Fra Lappen som lever alleenest' af vildt,
 Et Folk som er vant til at træle;
 Dog bruges gemeenlig iblant deres Slegt
 Et Maal av en synderlig sær Dialect,
 Fraskillet fra Bumandens Mæle.
 I Beyerens voxer en kostelig Skov
 Af Furu og andet som giøres behov
 Til Bygning, til Huuse og Tømmer;
 Der hugger Bufinden Planker og Bord,
 Åf hvilken de kiæcheste Jægter er giord,
 Som nogensteds flyder paa Strømmer".

I 1742 var der i Beiarn 6 bygdefinnfamilier, som holdt til ved fjorden og elven (Dokument. I, s. 63); men sjøfinner omtales ikke. De var vel da gått op i den norske befolkning.

I prestegjeldene Gildeskål, Bodin, Skjerstad, Fauske og Saltdalen nevnes omkr. 1600 ingen sjøfinner. I Skjerstad (nu Skjerstad og Fauske prestegjeld) var der på Thomas von Westens tid „kun ganske få lapper, men slet ingen finner“ (d. e. sjøfinner) (Schanches Epitome IV, se Dokument II, s. 345). Fra Schnitlers tid har man fortegnelser over bygdelappene i Gildeskål og Saltdalen; men sjøfinner nevnes ikke (Dokument. I, s. 98 f., 230, jfr. 135, 234).

Nordfold og Sørfold.

I 1601 var der i Folden 39 sjøfinnfamilier, i 1609 44, derav i Nordfold 18 og i Sørfold 25, desuten lensman-

nen som var fri for skatt. De bodde i det indre av fjordene. I det militære manntall over finnene fra 1609 opføres for Foldenfjord 24 mann med rør og bue, 24 med bjørnespyd og bue og 1 ubebeignet.

Finnernes boplasser og antal gjennom tidene vil sees av tabellene på s. 12 og 13.

Ved tabellen for Nordfold bemerkes :

1. Efter Hartvig Billes fortegnelse over sjøfinnene 1609.
2. „ Matrikul for Saltens fogderi 1667 (i Riksarkivet).
3. „ Mandtallet i Norge 1701 (ibd.)
4. „ Matriculprotokol 1723 (ibd.)
5. „ Dokumenter angaaende flytlapperne I, s, 232.
6. „ Folketellingen 1769 (Tromsø bispearkiv): Mandtal over de finnefamilier som findes saavel i Sørfoldens som Nordfoldens distrikt.
7. „ Mandtal for det aar 1796 for finnefolket i Foldens Menighed av Jacob Jacobsen (ibd.)
8. „ Folketællingen 1801 (Riksarkivet).

Nordfold.

Gårdsnr.	Gårdens navn.	1. 1609 Skattefin- ner.	2. 1667 Finne- jorder	3. 1701 Finne- familier	4. 1723 Finne- jorder	5. 1743 Sjøfinn- familier	6. 1769 Personer	7. 1796 Finne- familier	8. 1801 Familier
13	Nøtnes				Fi		4 N		
14.15	Bjørsvik	2	Fi	2	Fi	Store B 1	8 F, 1 N		
14.3	Belkjøsen							3	
16.17	Hopen	1		2		1			
18	Vatnet	3	Fi	3	Fi	3	15 F	4	1 F
20	Ånderbakken	1	Fi	1	Fi	1	2 N	1	1 F
21	Salhus		Fi			Sæterplass	5 F	1	
22	Kuvik			1	Fi	1	4 F	1	
	Fiskfjøl						2 F		
23	Mørsvik	3	Fi	3	Fi	1	3 F	2	
24	Mørsry							1	
24,2	Mørsvikvatnet						9 N	2	
26	Sildpolnes (Sildhopen)		Fi	1	Fi	1	8 N		
27,28	Storeidet	3	Fi	1	Fi	1	5 F		
29,1	Lilleidet		Fi	2	Fi	3	3 F	1	
30	Reinsvik	1	Fi	1	Fi	2	4 F	2	
35	Heldal	1							
37	Bratfjord	3							
	Whastehopen		Fi						
	Sandviken					1			
		18		17		16	49 F	18*)	2 F**)

Anm. Fi = finnejord, F = finn, N = nordmann.

L = lapp.

*) desuten opføres 4 familier under Laksåvatnet, Lille-eidemarken og Storstvatnet.

**) desuten opføres 1 lap under Storstvaseng.

Sørfold.

Gårdsnr.	Gårdens navn	1609 Skattefin- ner	1667 Finne- jorder	1701 Finne- familier	1723 Finne- jorder	1743 Sjøfinn- familier	1769 Personer	1796 Finne- familier	1801 Familier
6	Bjørnsvik	2					7 N		
12	Leirfjord	5					17 N		
24	Sommersæt	1					10 N		
26.27	Espenes	2					13 N		
	Tørfjorden	8			Fi				
37	Lakshålen							2	1 L
39	Nerigården			2	Fi	2	6 N		
40	Megården		Fi	2	Fi	3	11 F	2	4 L
41.42	Lillegården			3	Fi	2	4 F, 3 N	2	5 L
43	Pålhaugsøyren				Fi		2 N	1	1 L
44	Steinbakken		Fi	4	Fi	3	11 F	2	3 L
45	Øyren			2	Fi	1	10 F, 4 N	3	2 L
46	Hellarvik						8 F	1	2 L
48	Andkilen		Fi	1	Fi	1	7 F	2	2 L
49.50	Evjen		Fi	2	Fi	2	12 N	1	
58.59	Seljåsen						10 F	1	1 F og L
60	Seljåseset								1 L
71	Sjunkan	2					9 N		
73	Nævelen	3					8 N		
74	Straumsnes	1					7 N		
	Hammer		Fi						
	Lillebach		Fi						
	Rebsfjord	1							
		25		16		14	61 F	17 ¹⁾	22 ²⁾

Anm. Fi = finnejord, F = finn, N = uordmann, L = lapp.

¹⁾ desuten opføres 24 finnefamilier under Røvatnet, Buvikmark, Evjemark, Fuelmoen, Hillerhouen, Kvantoland, Sørfjord, Storvik, Kjelvik og Kobvatnet.

²⁾ desuten opføres 9 lappfamilier under Kvantoland, Sørfjordskar, Govatsbotnen, Storviken og 6 lapper under Buvik (gnr. 51), Fagerbakken (gnr. 47), Fornes (gnr. 63), Korsvik (gnr. 67) samt 1 finn under Tårnvik (gnr. 78).

I matrikelprotokollen av 1723 bemerkes det om finnejordene i Folden, Hamarøy, Tysfjord, Elfjord og Ofoten, som før ikke hadde vært matrikulert: „Hvad sig finnejorderne angår, da haver finderne for deres i ældgamle tider befundne troskab fåed privilegier i Christiani kvarti tid at rydde sig jorder i fjordene udi kongens almindig som grændzer på endel steder under skiewejen mod Swerig, hvilke finderne og deres børn har tilholdt sig som sit odel, dog aldrig gåed udi arf eller skifte, kiøb eller sahl, ihvor giældbunden finderne har efterladt deres boe, men jorden blefven tiltræd af eldste søn, mens de hafver været til, eller af eldste datter eller hendes mand, når ingen søn hafver været, og når ingen af disse hafver været, har gården tildels nogle år ligget øde uden ringeste skatters svarelse til kongen, indtil andre af finnerne hafver kommet og regnet sig til odelsmænd og gården igjen på nye optaget“¹⁾).

Finnerne i Folden skildres ved folketellingen i 1701 således: „Endnu nogle fattige finder, som sidder på ringe pladse, deres egen af arilds tid ryddede odel“. „Fattige søfinder, hvoraf nogle farer om og betler“.

I Schanches Epitome IV siges det om Folden:

„Til disse sogne (nu Nordfold, Sørfold og Kjerringøy) høre 34 finnefamilier, som tilholde på begge sider af Rørstad i

¹⁾ Jfr. reskript av 27. septbr. 1726 angående ved fogderne i Nordlandene den anstalt at gjøre, at de finnerne og lapperne givne kongelige breve og privilegier uden ophold nøie efterforskes, og til rentekammeret gjenpartes deraf indsendes, som bemeldte finner og lapper endnu skulle nyde, og aldeles ikke for denne tid eller herefter med videre i nogen måde besværes, end som de fra alders tid have været vante at udrede. (Såsom det er erfaret, at endel af de norske undersætter i Nordlandene gjøre finnerne og lapperne sammesteds adskillig indpas og uret i de små pladser, som endel af disse fra alders tid inderst i fjordene på endel steder, hvor ingen norske folke have boet, sig til bopæl, uden nogen sæd eller avl, have opryddet, da dem dog af forrige konger skal være protectoria og privilegier på samme pladser forundte).

Folltvillingerne, som de kaldes, navnlig endel i Nordfollen inderst i Mørkesvigen og ved Vatnet (d. e. Hopvatnet), endel i Sørfolden. Så høre og til disse sogne 27 familier lapper, af hvilke de fleste ere fattige og eie ingen rensdyr, stripper derfor om i sognene og nære sig dels af søen, dels af skindfeld-arbejder, derhos også af at trøgle“.

Disse siste 27 familier har altså været „bygdelapper“.

I fogedregnskabet for 1758 finnes fortegnelser over 1) søfinner som bebor uskyldsatte rydningspladser, og 2) skoug- og rydningslapper (d. e. „bygdelapper“). I regnskabet for 1775 kaldes disse siste „skoug-lapper der tildels holder rensdyr og tildels bruger pladser“, og deres antall og pladser er betydelig forøket.

Ved folketællingen i 1769 er bygdelappene medtat på fortegnelsen over finnene; i Nordfold opføres således foruten de på foranstående liste anførte finner 13 finner under Storeidemark, Lille-eidemark og Laksåvatnet, og i Sørfold 45 under Andkilmark, Kvantoland, Kjelvik, Sø(r)fjord, Tentvatnet, Finåskar og Nordfjord. Det fremgår av listene at mange gamle finnejorder i 1769 helt eller delvis var optat av nordmenn, hvis ikke sammenhengen er at sjøfinnene i stor utstrekning var blitt fornorsket og regnedes som nordmenn. Også finnemanntallet for 1796 og folketellingen i 1801 omfatter både søfinner og bygdelapper. På listene i 1801 er „finnene“ næsten ganske forsvunnet. Stockfleth fik i 1844 av sognepresten i Folden den opplysning, at bofinnene „i tidens løp hadde tilegnet sig levemåte, skikker og klædedrakt med landets oprinnelige innvånere“ (Stockfleths Dagbog, s. 155). Ved folketellingen i 1845 i Folden prestegjeld (nu Nordfold, Sørfold og Kjerringøy) opføres 60 fastboende lapper, i 1855 i Rørstad sogn (nu Nordfold og Sørfold) 69, mens 87 individer i 1855 var av norsk-lappisk herkomst.

Hamarøy.

I Hamarøy bodde sjøfinner i Sagfjorden (Røttangen), som efter Schnitler derfor også kaltes Finfjorden. I 1601 opføres i Røttanger (d. e. Røttangen) og Strømsfjord (på Sagfjordens sydside) 16 skattefinner og i 1609 19. I det militære finnemantal for „Rotanger“ 1609 opføres 9 mann med rør og bue og 9 mann med bjørnespyd og bue. Finnenes antal og boplasser vil sees av tabellen på s. 17.

I Steigen kaldsbok 1690 heter det om finnene: „De bruger hverken sæd eller fiskeri undentagende nogle få, som kand så, dend en kande korn, dend en fjæring. Thi de nærer sig med skouhug, at der af alle disse finder ei skal komme til tiendkorn en halff tønde korn och 12 marck ost, til deling imellem kongen, kirken og præsten“.

I folketellingslisten 1701 opføres:

„finder som har nogle små, ringe pladse	9,
nogle fattige folk som nærer sig af skogen	17,
fattige husmænd, nærer sig som de andre finder af	
arbeide	8“
	— = 34.

I Schanches Epitome IV siges at der i Hamarøy sogn var 25 finnefamilier, hvorav de fleste bodde i Røtangens fjord, andre i Strømfjorden, nogle på bygslede, andre på rydningsplasser.

Folketellingen i 1769 viser at mange gamle finnejorder var overtat av nordmenn. Foruten de på tabellen opførte 80 finner opføres 10 finner under Saugwatne (gnr. 113 Sagvatnet) og 5 under Dønsaa (husmannsplass under gnr. 104 Foråsveggen). Desuten opføres 43 „fløttende skovlapper“.

Ved folketellingen i 1801 var finnerne på de gamle finnejorder næsten ganske forsvunnet; men efter 1769 hadde flere finner ryddet jord ved Sagvatnene. Der opføres i 1801 6 finnefamilier under Rota (Røtelven, gnr. 106), Strinda

Gårdnr.	Gårdens navn	1. 1609 Skattefin- ner	2. 1667 Finne- jorder	3. 1690 Finne- familier	4. 1701 Finne- familier	5. 1723 Finne- jorder	6. 1743 Sjøfinn- familier	7. 1758 Sjøfinn- familier	8. 1769 Personer	9. 1801 Familier
79	Kaldvågstraumen				1		1	1		
80	Klotran	2	Fi	2	3	Fi	2	1	8 F	
81	Korsvik		Fi		2	Fi	1		5 N	
83	Hillingan			1	2				8 N	
84	Sommersæt	1	Fi			Fi	1	1	9 F	
85	Straumsnes med Steinbakken	2		1	1		2	1	6 N 5 F	
86	Røttangen	3	Fi	2	3	Fi	2	3	12 F	
87	Karlsøy	3	Fi	2	2	Fi	3	2	13 F	
88.89	Karlsøybotn		Fi	4	6	Fi	5	6	7 F, 11 N	
96	Svartfjell		Fi*	1	1	Fi	2		5 N	1 F, 1 N
97.101	Straumsfjord	4	Fi**	2	4 F, 1 L	Fi	1	1	6 F 9 N	
98	Vassvik						1		7 N	
102	Sirines			1	5				4 N	
103	Forsan			1	2				5 N	
104	Foråsveggen			2	1		1		8 N	1 F, 1 N
105	Lien						1	1	9 F	4 F
114	Tømmerneset						Hopnes 1	1	3 F	
115	Lagmannsvik							1	8 F	
59	Nes	1								
	Helle(s)nes	2								
	Mudvig	1								
	Sagfjord						7			
		19		19	33 F og 1 L		31	19	80 F	

*) Halvpart i Svartfjell.

**) Sør Strømfjord.

Ad 3. Efter Steigen kaldsbok 1690: Finde-Rødninger med sine opsidende Finder.

Ad 7. Efter fogedregnskapet før Salten fogderi.

(gnr. 113, 3.4), Sandnes (gnr. 112) og Saugvand (Sagvatnet, gnr. 113). Paa husmannsplassen Dønna bodde 2 finnefamilier. Der opføres 5 familier „omreisende fjell-lapper som lever av sine rensdyr“. Disse svarer til de „fløttende skovlapper“ i 1769.

Om grunnen til sjøfinnenes forsvinnen skriver biskop M. B. Krogh i sin visitasberetning for Hamarøy 1807: „Af finner gives her i sognet få. For omtrent 12 år siden bortrev en grasserende flekfeber den største hob af dem, mange bortdøde og i småkopper, så at der af dem er kun nogle enkelte familier tilbage“.

Finnene ved Sagvatnene i 1801 har vel, ialfald delvis, stammet fra bygdelapper; jfr. at i 1774 bevilget fogden 2 lapper „at opta en ny rydning ved Røtelven i Saugvandet“.

Om lappene i Hamarøy skriver Stockfleth i sine bemærkninger til folketellingen i 1845¹⁾: „Finnernes antal er i aftagende; der ere nu kun 54 individer tilbage; af disse kan ikke stort over det halve antal henføres iblandt dem, som her have stadigt ophold; de øvrige, indvandrede fra nabo-distrikterne, kunne ikkuns for en kort tid siges at have taget deres bopæl her. Af den hele finnebefolkning, der engang har beboet et helt avsondret dalføre, ere kun beboerne af en gård tilbage, der efterhånden have antaget de norskes levemåde, sprog og klædedragt. Årsagen til denne aftagen er ikke så meget udvandring, men formodentligen ere familierne efterhånden uddøde, og dels have de også blandet sig med de øvrige indvånere, børnene blive opdragne i det norske sprog, og overgangen sker her så hurtigen, at allerede i anden generation ere kjendemærkene paa den finske herkomst så godt som udslettede. Som følge heraf forsvinder efterhånden den almindelige mands ringeagt og fordom imod dette folke-

¹⁾ N. V. Stockfleth, Bidrag til Kundskab om Finnene i Kongeriget Norge I (Christiania 1848), s. 211.

slag og fordommens ophør virker igjen tilbake til at frem-skynde overgangen“.

Steigen.

Schnittler opfører 1743 kun 3 sjøfinnfamilier på Lundland (gnr. 94 Lund) og 1 på Bastrand (jfr. gnr. 86,13 Stranden under Bø nedre) (Dokument. I, s. 233). Ved folketellingen i 1801 opføres 3 finnefamilier på gnr. 52 Knedal. Da der i fogedregnskapet for 1758 under Knedalen opføres 4 og i 1775 3 skoglapfamilier, har de 3 finnefamilier i 1801 nedstammet fra skoglapper og ikke fra de gamle sjøfinner.

Tysfjorden.

Når man fra Lødingen stevner mot syd over Vestfjordens innerste, østlige del, har man på høire side Vestfjorden og på venstre side i øst Tjeldøy, så Ofotfjordens munning og Barøy, og til slutt åpner sig mot sydost Tysfjorden mellem Korsnes i vest og Bremneset i øst. Tysfjorden går mot syd inn i landet, inntil den i botn sender en arm mot sydost. Den har fra munningen til den innerste botn en lengde av 60 km. Mot øst sender den ut flere lange armer, så man har sammenlignet den med en hånd med fem tildels krokete fingrer. De største sidefjorder er Skrovkjosen, Stedfjorden, Tømmeråsfjorden, Indre Tysfjord, Mannfjorden og Grunnfjorden. Navnet Tysfjord brukes egentlig om fjorden utenfor Helland. Innenfor Helland kalles fjorden Hellemofjorden, en lang og smal fjord, inneklemt mellem høie fjell; den ender i Hellemobotn. Fjordens lengde fra Helland til botn er 31 km.

Strandflaten mellem sjøen og fjellsiden er på østsiden av fjorden og på vestsiden innenfor Helland almindelig smal, så det blir lite av dyrkbar jord og havnegangene ved boplassene mange steder ikke tilstrekkelige; men dette erstattes oftest

ved gode fjellslåtter. Jordsmonnet og klimaet er ikke gunstig for akkerbruk. Der er i fjorden god bjerkeskog og litt furuskog. Fjorden er meget fiskerik. I gamle dager blev jakt på bjørn og ulv drevet som en næringsvei.

Tysfjorden er fattig på fortidslevninger. På Leiknes (gnr. 76) nær fjordens vestlige munning har man funnet helleristninger og i en gravhaug et sverd.

Lenger inne på vestsiden står på Storjord (gnr. 72.73) „Kjempesteinen“, måskje en bautasten. Ennu lenger inne i fjorden har man gjort et par funn fra den yngre jernalder og et par fra den arktiske steinalder. Arkeologen O. Nicolaissen, som i 1886 foretok undersøkelser på vestsiden av fjorden til og med Drag (gnr. 60) og på Hulløy, fant ingen fortidsminner undtagen „Kjempesteinen“. Dette synes at vidne om at norsk bosetning i den hedenske tid kun har nådd et stykke innover på fjordens vestside. I tiden nærmest før Kalmarkrigen ca. 1600 finner man fjorden utelukkende bebodd av sjøfinner (sjølapper). Det er da påfallende at de lappiske navn på gårdene utenfor Hellelofjorden næsten alle er av norsk opprinnelse og tildels må være lånt i gammelnorsk eller urnordisk tid, likesom fjordens eget lappiske navn: Div'te eller Divtasvuodna. Dette lar sig ikke godt forklare av at nordmennene i gammel tid færdedes i den fiskerike fjord for fiskets skyld og brukte den som en almenning hvor de hentet brensel og tømmer og hadde utslåtter. Man må vel anta en eldre norsk bosetning før sjøfinnene kom, og at de norske boplasser efter den sorte død er blitt liggende øde.

De første opplysninger om fjordens befolkning har man i et svensk skattemanntal over sjølappene for 1559; det viser 51 skattemenn, hvorav kun 42 hadde betalt skatt. Den lappiske bosetning strakte sig efter en svensk beretning fra ca. 1591 utover til Skarvberget på østsiden og til Leiknes på vestsiden.

den¹⁾; men da er, som undertiden ellers, Skrovkjosen ikke regnet med til Tysfjorden. I et svensk manntal over sjølap-pene ved Vestersjøen 1609 opføres for Tysfjorden:

Titisfiorden 21 skattelapper og en lensmann (skattefri),	
Kifzfjorden (d. e. Indre Tysfjord) i Titisfjorden . . .	11
Mannefiordh (d. e. Mannfjord)	13
Städiefiordh (d. e. Stedfjord)	12
Pätzfjordh (d. e. Besfjord)	14
Skrockzfiordh (d. e. Skrovkjosen)	10
	— = 82.

I 1601 var der i Tysfjorden efter norske skattemanntal 102 skattefinner, i 1609 98. Efter det militære finnemanntal av 1609 var der i Tysfjorden 17 mann med rør og bue, 86 mann med bjørnespyd og bue og 1 ubebebnet. — I 1584 møtte finnene i Tysfjord den svenske lappfoged Olof Andersson Burman bebebnet i et antall av 70 mann og truet ham på livet, om han ikke straks drog sin vei (O. A. Johnsen, Finmarkens politiske historie, s. 69).

Sjøfinnernes boplasser og antal gjennom tidene vil sees av følgende tabel:

¹⁾ Handlingar till Skandinaviens historie 39, s. 156: „The lappar eller finner som haffue bodt omkring Tiutisfierden alt intill Skarbergit på östersiden och till Loknäs på westersiden av Tiutisnäslfierden, och the lapper ther boö, ähre iche som andre lapper, vthann haffue heman och boe påå Norrigis land, och bruke skogenn norden för Tiutisfierden“.

Gårdsnr.	Gårdens navn	1. 1609 Skatte- finner	2. 1665 Finne- familier	3. 1701 Finne- familier	4. 1723 Finne- familier	5. 1743 Sjøfinn- familier	6. 1769 Personer	7. 1801 Familier	8. 1845 Personer	9. 1855 Personer	10. 1865 Personer
1	Skårnes				1		9	1 F, 2 N	5 N		
2	Sildvåg	4	2	2		3	4	1 F	4 N		
3	Hestnes	3	3	3	2	3	21	6 N	6 N		
4	Under Eidet	4	5	5	2	5	20	3 F	17 N		
	Lillebukta		1	1							
5	Skjellesvik		2		1	2	7	1 F, 1 N	7 N		
	Sommersæte							1 F			
6	Ulvik		4		1		6	1 N	10 N		
7	Skarberget vestre	2			1 N		13	2 F, 2 N	8 N		
8	Skarberget østre		1 N		1 N				6 N		
9	Lysvoll	2	2	1		1	4	1 F	11 N		
10	Sildpollnes					1	10	1 F	12 N		
11	Haukøy	7	2		2	2	10	3 F, 2 N	15 N		
	Tverland	2	2	1							
12	Tømmerås	2	3	3	1	1	3	1 F, 2 N	10 N		
13	Mulbukta							1 F, 1 N	øde		
14	Straumsnes		1*)	1	1	1	18	1 N ^{*)}	11 N		
15,16	Kjelkvik	6	5	1	1 N	1	14	1 F, 4 N	13 N		
17	Hundholmen				1 N		6	1 N	7 N		6 L
18	Fredagsvik				1	2			9 N		
19	Kjøpsvik	2	2		1 N		13	1 N	3 ¹ N	1 L	1 L
20	Kjøpsnes nedre				3	4			16 N		
21	Kjøpsneshaugen	10	12	8			18	1 F, 2 N	11 N		
22	Kjøpsnes øvre				3	2			15 N		
24	Kikvik		2		1	2	9	1 F, 1 N	24 N	7 L	
25	Straumsnes				1		9	2 N	16 N		
26	Straumen							3 N	19 N		

27	Tenstranden							1 N	5 N			
28	Bukten (Nordbukt) . .					2		1 N	6 N			
	Tysfjordbotn							1 N				
29	Grunnvollmoen					8		1 F, 1 N	14 N ^{***})			
30	Grunnvoll			1		21		3 F, 1 N	9 N	5 L		
	Haugen							1 N				
31	Hestvik					5		1 F	8 N, 4 L	7 L	15 L	
32	Nes	3	3	2	2	9		1 F, 3 N	6 N			
33	Storå	2	3	3	3	13		3 F, 1 N	29 N			
34	Bjerkenes					10		1 F	6 N			
35.36	Tornes	3	3	3	4	4		3 F, 2 N	30 N, 5 L			
37	Klubvik							1 F	øde			
38	Mannfjord					10		2 N	øde			
39	Kjærnes	4	1	2	3	3		3 N	20 N			
40	Kjær østre	1	1	2	1	1		1 F, 1 N	13 N			
41	Lotsvik	1	3	3	4	3		1 F, 3 N	25 N			
42	Råna					2	Lillevik 1	3 F	10 N			3 L
43	Grunnfjord					8		3 F	21 N, 3 L	5 L		10 L
44	Grunnfjordbotn					2				15 L		13 L
45	Gresvik					1		1 F	5 N			13 L
46	Fagernes	1	1		1	4		1 F	4 N			
47	Hulløy	6	3	3	3	1		3 F	16 N			18 L
48	Borg	1	2	2	1	1		1 F	8 N			6 L
49	Sommersæt					18 ¹		2 F, 3 N	7 N			
50	Hulløyneset		3	2	2	3			11 N			
51	Tømmervik			1	1	2		2 F	5 N, 6 L	3 L		
52	Nordbugten								15 L	17 L		21 L
53	Hellemobotn								32 L	19 L		24 L
54	Vasja vestre								øde			10 L
55	Vasja østre								5 L	20 L		20 L
56	Hellemofjord					11		7 F, 6 N	1 N, 56 L	55 L		66 L
	Leirelv					5						7 L
57	Hedningjorden							2 F	øde			

*) med Fuglfjord.

**) Fuglfjordnes.

***) Grunnfjord.

Gårdsnr.	Gårdens navn	1. 1609 Skatte- finner	2. 1665 Finne- familier	3. 1701 Finne- familier	4. 1723 Finne- familier	5. 1743 Sjølinn- familier	6. 1769 Personer	7. 1801 Familier	8. 1845 Personer	9. 1855 Personer	10. 1865 Personer
58	Helland østre	4	6	4	3	6	27	2 F, 3 N	23 N		
59	Helland vestre	2	2	1	1				17 N	4 L	7 L
60	Drag	2	3		1 N		16	4 N	17 N, 6 L		11 L
61	Kjær vestre	2	2	3	1		16	2 F	11 N		
62	Nævervik	1	1				4	1 N	6 N		
63	Rørvik	2	2	2	3	4	19	2 F, 2 N	24 N		
64	Forså	2	2 N		1 N		9	5 N	7 N		
65	Langåsen								9 N		
66.67	Kaldvik	3	2	4	1	2	12	1 F, 2 N	21 N		
	Seljenes	1									
68	Botn store	7	1 F, 2 N		4 N		6	3 N	18 N		
69	Botn lille		2 N				9	1 N	10 N		
	Besfjord	3									
70	Skogvoll		1 N		1 N		10	2 N	13 N		
71	Sommersæt	3	1 F, 1 N		1 N		13	4 N	15 N		15 L
72.73	Storjorden		4 F, 1 N	3	2 F, 1 N	2	18	3 F	20 N		
74.75	Leiknesbø	5	4 N		3 N		21	4 N	37 N		
76	Leiknes		2 N		1 N		16	2 N	10 N		
77	Korsnes		1 N				12	2 N	13 N		
		98 skatte- finner	94 finske og 17 nor- ske fami- lier.	67 fin- ske fa- milier.	57 finske og 18 nor- ske fami- tier.	78 finske fami- lier.	596 perso- ner (nor- ske og finske).	70 finske og 97 nor- ske fami- lier.	132 L., derav 6 nomade- lapper.	158 L.	266 L.

2. Efter manntallet 1665, sammenholdt med matrikul for Saltens fogderi 1667 (i Riksarkivet).
5. Dokument I, s 235 f. og 240—242.
6. Nationaliteten er ikke angitt.

I 1599 var Tysfjordens sidearmer med undtagelse av Skrovkjosen og Mannfjord ikke bebodd ; men finnene hadde sommersæter i Tømmeråsfjorden, Fuglfjorden, Lille Tysfjord og Grunnfjorden. Det sidste var også tilfellet i Hetlemofjorden (Claus Urnes Erklæring, se Dokument. II, s. 280 f.). Det norske skattemanntall for 1605—1606 opfører dog 10 skattefinner under Grunnfjorden, og i manntallet for 1609 anføres boplasser i denne fjord.

Om finneres vilkår heter det i 1701 : „Endel af dem fattige søfinder, nære sig af siøen og skougen, er ellers nogle af dennem elendige stakler, som på adskillige steder fare om efter livs ophold“.

På Thomas von Westens tid heter det om Tysfjordfinnene : „I denne Tydsfjord ere de fleste finner, som bo der rundt omkring, mest i Mandfjord og på Ulløen. En snes nordmænd bor også herude iblandt finnerne, og ere finnerne her i mere ære og kjærlighed hos nordmændene end andre steder i Nordlandene. De forstå alle norsk, ere hærdige folk og arbeidsomme, hugge, tømre og bygge såvel huse som både, hvormed de forsyne Wærrøe og Røst, Lofoten og Westerålen, hvor skove ikke ere¹⁾, bo selv i tømrede huse, fiske i selskab med de norske fra kyndelmesse til vår frue messe, have vinter og sommersæde ikke langt fra hinanden. Foruden disse jordfinner ere der og lapper ovenfor i fjeldene“ (Schanches Epitome IV). Missionær Jens Kildahl opgir i en skrivelse til major Schnitler i 1743 antallet av norske bønder i Tysfjorden til 16. (Dokument. I, s. 244).

Fra folketellingen i 1801 til folketellingen i 1845 gikk lap-

¹⁾ Schnitler skriver 1743 at der søndenfor Heliemobotn var furuskog som var kongens almenning. „I gammel tid har mah benyttet sig deraf til båders og jægters bygning ; men nu er dette brug aflagt“. (Dokument. I, s. 181). De nærmeste norske bønder brukte furuskogen til husbygning (ibid. s. 188).

penes antal sterkt tilbake. Mens der i 1801 var 70 finske (lappiske) familier, var lappenes antal i 1845 kun 132, derav 6 nomadiserende. I 1844 var antallet 24 familier med 119 personer (Stockfleth, Bidrag, s. 245). Sognepresten skriver i 1844 (l. c.) til Stockfleth: „I tidens løb have mange af finnerne blandet sig med de norske, og skjønt dette sjeldnere har været tilfældet, ere de dog blevne påvirkede av dem, at de for en stor del have opgivet deres nationale sædvaner og antaget både de norskes sprog og klædedragt, hvorved de ere blevne henregnede til finner, ved hvilken sprogbrug i disse egne betegnes sådanne af lapperne, der i det udvortes have tilnærmet sig de norske. Af dem der have bevaret deres nationalitet og som egentlig her i præstegjeldet kaldes lapper, gives for tiden 119 personer, hvilke bebo forskjellige arme af Tysfjorden, som Helmo fjorden, Grundfjorden og Mandfjorden. På grund af disse steders afsondrede beliggenhed og den deraf følgende mindre anledning de have til at komme i forbindelse med de norske, have de bevaret deres nationale sædvaner, og når undtages, at flere af dem kan gjøre sig forståelig i det norske sprog, hvilket handelsforbindelse med de norske og deres færden på søen om vinteren har på en vis måde tvunget dem til, er ingen synderlig forandring foregåt med dem i det udvortes. Det finske sprog tales hjemme i deres boliger, og såvidt min kundskab derom strækker sig, ere der få af de ældre kvinder, der forstå norsk“.

Det fremgår av det foregående at ved folketellingen i 1845 er de fornorskede lapper blitt opført som nordmenn. Det er en påfallende forskjjel mellem de lapper som er skildret i det foregående, og de finner som skildres i Schanches Epitome. Grunnen hertil er at de gamle sjøfinner i tidens løp blev fornorsket og smeltet sammen med nordmennene, mens de lapper som der tales om i 1845, var svenske lapper, som var innvandret fra Jokkmokk og Gellivare, eller deres efterkom-

mere. Stockfleth skriver (l. c. s. 244): „Når indvandring foregår, hvilket i de sidste år, såvidt vides, ikke har fundet sted, sker dette fra Sverige, og navnlig fra grændsepræstegjeldet Jockmock“.

Da jeg i 1885 første gang kom til Tysfjorden, fant jeg nogen få sjølapper, som skilte sig fra de øvrige. Om disse fik jeg følgende opplysninger av nordmanden Johan Karlsen, som var lærer for lappene i Hellemofjorden, og senere av forhenværende lappeskolelærer Ingebrigt Jakobsen, selv lap, født 1821 på Lysvoll: De fleste lapper i Tysfjorden var i tidens løp indvandret fra Jokkmokk og Gellivare i Sverige og skilte sig i utseende, drakt og sprog fra fjordens gamle lappiske befolkning. Denne hadde blandet sig meget med fjordens norske befolkning. Hvor den hadde holdt sig ublandet, kjentes den på sin lave vekst, eiendommelige bleke hudfarve og særegne lappiske dialekt, som av de andre lapper kaltes „finnagiella“ (finnesproget).

Ingebrigt Jakobsen fortalte at „finnene“ i gamle dager brukte en kofte av hjemmevevet grått vadmél; den hang løs uten belte og nådde til kneet, hos kvinnene ofte kun ned på låret, og knappedes oventil med en knapp. Mennene hadde vest, som nådde til hoftene; den var vevet av grå ull; rygstykket var av hvitt vadmél. Den kaltes „brøsduka“ (brystduk). Buksene var almindelig av grått, undertiden sort eller hvitt vadmél, og holdtes oppe ved et rynkebånd. Under koften hadde man en skjorte av hvitt vadmél. På hodet hadde mennene en toppelue, strikket av grå ull; nogen hadde toppen så lang at den nådde til akslen. Rike finner sendte undertiden huene til Bergen og fikk dem farvet røde.

Rike finner hadde til høitidsdrakt knebukser med sølvspenner, „sølvbelte“ med mange spenner og strømper. I det daglige brukte finnene ikke strømper.

Nu for tiden hadde „finnene“ antatt norsk klædedrakt.

Sogneprest til Lødingen A. Otterbech skrev i 1854 i kallsboken om lappene i Tysfjorden: „Fornorskningen (av finnene) går stadig fremad derved at finnedragten aflægges og det norske sprog læres til daglig bruk. Den således norskblevne fin indgår ægteskabelig forbindelse med de norske, og den derfra nedstammende slegt taber stedse mere det karakteristiske for finnefolket“.

Sogneprest til Tysfjorden Gjelme (1874—1878) skrev i kallsboken: „Tysfjordens befolkning er meget blandet. De egentlige Tysfjæringer er norskificerede ætlinger af den lappiske befolkning. De er imidlertid i særdeles høi grad opblandet med indflyttede folk, navnlig sydfra, især fra det bergenske, og fra Hammerø, tildels også fra det trondhjemske“.

Først fra 1865 opfører folketellingslistene fødestedene. Listene for 1865 og 1875 opfører i Tysfjord 46 menn (nordmenn), som var født utenfor sognet, derav 18 i Bergens og 4 i Trondhjems bispedømme og 9 i nabosognet Hamarøy. Av lapper opføres 11 menn som født i Jokkmokk, 4 i Gellivare og 7 i Sverige uten angivelse av sogn. Mange lappefamilier i Tysfjorden har familienavne som vidner om at de er indvandret fra Sverige. I Lule lappmark (Jokkmokk og Gellivare) har lappene likesom fjell-lappene i Torne lappmark og Finnmarken familienavne. Når de bosetter sig i Norge, antar de navn efter den gård de bor på, og det lappiske familienavn kommer efterhånden ut av bruk.

Følgende familienavne fra Jokkmokk brukes endnu av lapper i Tysfjorden:

Adde: Per Andersen, Hustoft.

Boassa: Paul Andersen, Nordbukt

Per Jonsen, Indre Sommerset.

Galluk: Nils Knutsen, Tømmerviknes.

Gintal: Peter Knutsen, Musken.

Guvsan: Anders Lauritsen, Grunnfjord.

- Gurak : Anders Nilsen, Leirelv.
Gæluk : Paul Pedersen, Ytre Nordbukt.
Jon Persen, Ytre Vassja.
Habrel : Amund Nilsen ved Drag.
Nalak : Anni Jonsdatter, Pål-Sommerset.
Sliedda : Per Persen, Indre Vassja.
Suongir : Per Jonsen, Dragsmark.
Tsjikkum : Mattias Nilsen, Grunnfjordbotn.
Vadnem : Jon Jonsen, Langåsen.
Viertudak : Paul Andersen, Pål-Sommerset.

Av disse navne brukes Guvsan, Gæluk, Habrel, Nalak, Suongir og Vadnem nu ikke lenger i Jokkmokk.

Av familienavne fra Gellivare har man :

- Goltek : Amund Andersen, Klubvik.
Raka : Jon Finnesen, Leirelv.
Skaltsje : Amund Pedersen, Musken.
Skuolkak : Erik Bannetsen, Grunnfjord.
Tsjulda : Per Andersen, Tømmervik
Nils Paulsen, Hestnes.

Pastor H. Grundström i Jokkmokk og kyrkoherde Hj. Westeson i Gellivare, som velvillig har gitt mig opplysninger om lappiske familienavne i Jokkmokk og Gellivare, har også efter de svenske „förhørsböcker“ gitt mig fortegnelser over lapper som er utflyttet fra deres sogne til Norge. Disse fortegnelser følger som bilag 1 og 2. Fra Jokkmokk har lapper utvandret til Fauske, Folden og særlig Tysfjord, fra Gellivare til Tysfjord og Ofotfjordens sydside. Fra Jokkmokk foregik særlig en stor utvandring i årene 1815—1835. Det er vel denne utvandring der tales om i følgende beretning som pastor H. Grundström har meddelt mig, „ordagrants oppskriften efter nomaden Anta Pirak i Sirkas“ :

Vuoras almatji suptsasa mil'te kal'ka årnum karra tjuohkejakke tan suoknan. Ja paahtsutaka sjaddin ätna sapme.

Änamus äasse vuol'ki Vuotnai Ultavisas ja tat paihkes. Kul-lam ledjin Vuonan kal'kai ar^evasap ladde ja kuolle, mait äadtjuh piu^etet kätjo jakev sudde-sävvakatten. Tiuftasvuotnai kal'ka mannam änamus ja tan suokna äarjasj raptas kal^ekih ai mannam hädjunim-sameh Vuona sisi.

(Efter gamle folks fortelling skal der ha vært et svært fleinår¹⁾ i dette sogn. Og mange lapper blev uten ren. Størstedelen reiste til Norge fra Ultevis²⁾ og dette sted. De hadde hørt at i Norge skulde der være mere gavmilde bønder og fisk som de kunde fange hele året ved den isfri kyst. De fleste skal ha reist til Tysfjorden, og fra dette sogns sydkant skal også forarmede lapper ha reist til Norge).

At der ikke har foregått nogen stor utvandring av svenske lapper til Folden og Fauske, fremgår av Stockfleths optegnelser. Han skriver i sin Dagbog, s. 155 om Folden efter meddelelse av sognepresten (1844): „Det hænder sig, men såre sjeldent, at svenske lapper flytte over til Norge og bosætte sig“, og i Bidrag til Kundskab om Finnerne (1848), s. 239 om Skjerstad (nu Skjerstad og Fauske prestegjeld): „20 fjeldfinner, der udgjøre 6 familier, have nedsat sig i præstegjældet i de sidste 20 år til forskjellige tider“.

Lødingen.

Efjorden.

I 1601 opføres i „Eiidefiordt“ 23 skattefinner, og det bemerkes: „Vdi for:ne fiord boer och normennd“. I 1609 opføres 16 skattefinner og i det militære finnemantall 2 mann med rør og bue, 14 med bjørnespyd og bue og 1 ubevebnet.

I matrikel for Saltens fogderi 1667 opføres foruten de i manntallet av 1665 opførte finnejorder følgende:

¹⁾ Flein er issskorpe på marken, så renen har ondt for å komme til mosen.

²⁾ Ultevis er en fjellvidde innen Sirkasbyens område.

Poldnes med Madhuig (jfr. Makpollen), Storuo, Rereuig (? Repvik) Furnes, Ytter Furenes. I 1665 nevnes Poulsnes, Furnes, Kelnes og Skårnes som ødejorder.

I 1701 skildres finnernes kår således: „Fattige søefinder som bo på deres egne ringe og slette odelspladse, som nære sig af skougen og søen“.

I Schanches Epitome IV heter det: „Finnerne have her alle jord og rydningspladser“.

Ved folketellingen i 1769 er nationaliteten ikke angitt. I fogedregnskapet for 1775 opføres i E fjorden „søfinner der bebo uskyldsatte pladser“, på gnr. 55 Sommersæt 1, gnr. 58 Kobbenes 1, gnr. 59 Halvardøy 2. Ved folketællingen i 1769 var folketallet på disse gårder henh. 4, 3 og 7. I 1844 fantes ikke mere finner i E fjorden (Stockfleth, Bidrag s. 245).

I Lødingen forøvrig opføres i 1665 1 finnefamilie på gnr. 85 Aspenes, i 1701 1 do. på gnr. 81 Hov. På Thomas von Westens tid bodde nogen få sjølapper ved Kvankjosen (gnr. 1) på Hinnøy; de nærte sig både av sine rener og av sjøen (Dokument. II, s. 344).

E fjorden.

Gårdsnr.	Gårdens navn	1.	2.	3.	4.	5.	6.
		1609 Skatte- finner	1665 Finne- familier	1701 Finne- familier	1723 Finne- familier	1743 Sjøfinn- familier	1769 Personer
45	Kobbevik	2	2				5
46	Langvåg	2	5	1		1	13
47	Lillevåg	2	1	1	1	1	12
48	Håkonset	1	2	2	2	3	18
49	Repvik	1					7
50	Sandvik					1	7
51	Kjerringvik	3	2	1	2	2	18
52	Vorset	1	2	2	1	2	4
53	Forså	1	1				7
60	Haagen		1			1	8
	Edde	3					
	Sleteuog	1					
	Nes	1					
	Messuig	1					
		19	16	7	6	11	

Ad 6. Nationaliteten er ikke angitt

Ofoten.

I Ofoten var der i 1601 40 skattefinner, i 1609 39. I det militære finnemantall av 1609 opføres for Ofoten 7 mann med rør (derav 4 også med bue). 30 med bjørnespyd og bue og 1 ubevebnet. I 1601 bemerkes det: „Vdi samme fiord boer och normennd“. Om sjøfinnenes bosetning i Ofotens sidefjorder heter det i Claus Urnes Erklering 1599: „Skiomben (d. e. Skjomen) begønndis wed enn gaardt heder Wirach, enn boemandtz gaardt, strecker sig ind paa botnen i sønder 2 $\frac{1}{2}$ vgressøes (d. e. mil), boer nogle finder och ingen boemend.

B ed t z f i o r d t (d. e. Beisfjorden) begønndis wedt enn boemandtz gaardt heder Anckenes, strecker i sudost een vgressøs, bor ingenn finder. Mens findes nogenn somer sether.

R o m b a g e n begønndis ved Frambnes, en boemandtz gaardt, strecker sig i fuldt øster 2. vgressøis huor i boer nogle finder.

H e r r i a n n g begønndis vedt Seines, en boe mandtz gaardt, strecker sig en vgressøe i nordost huor vdi boer mange finder.

B a l a n g e r begønndis wed en boemandtz gaardt, heder Balsnes, strecker sig i sudost $\frac{1}{2}$ vgesøs, boer nogle finder sammestedt.

Om sjøfinnenes antall og boplasser se forøvrig tabellen på side 33.

Om finnenes vilkår heter det ved folketellingen 1701: „Finder som bor paa deres egen odels jorder, nogle ringe smaa pladse. Fattige søe finder, som nærer sig av sjøen og skougen“, og om finnehushmennene siges det: „Fattige husmænd, nærer sin av arbeide hos bønderne og ellers bo hos dennem til huuse“.

I Schanches Epitome IV heter det: „I E v e n æ s s sogn ere ikke uden l a p p e r, hvorav nogle sidde ved Bogen nederst i fjeldet een miil fra kirken, nogle og der nedenfor, for

Ofoten.
Ankenes.

Gårdsnr.	Gårdens navn.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
		1609 Skattefin- ner.	1667 Finne- jorder	1701 Finne- familier	1723 Finne- jorder	1743 Sjøfinn- familier	1758 Sjøfinn- familier	1769 Personer
3	Bakkejorden . .		Fi	1	Fi	3		23
4	Kråkberget . .		Fi		Fi	3	2	17
5	Herjangen store	8	Fi	3	Fi	3		15
6	Herjangen lille		Fi	2	Fi	1	1	4
7	Sletjorden . . .	2			Fi	1		10
8	Skog	1	Fi	1	Fi	1		16
9	Bjerkvik store .		Fi	3	Fi	3		27
10	Bjerkvik lille .	3	Fi	1	Fi	2		22
19	Elvegården . .		Fi	2	Fi	2	1	13
20.21	Meby	2	Fi	2	Fi	2	1	18
22	Gjeisvik			1	Fi	2		9
31	Rombaksbotn . .					2	1	19
44	Beisjord	3	Fi	3	Fi	4	2	27
57	Hellarvik	2	Fi	2	Fi	3	3	18
58.59	Lengnes	4	Fi	1	Fi	2	1	28
60	Forsås		Fi	1	Fi	1	1	
61.62	Sandvik		Fi	1	Fi	2	2	12
63.64.66	Elvegården . .	3	Fi	4	Fi	6	2	22
65	Pundsletten . .				Fi	1		3
	Uren	1			Fi			
73	Laukvik		Fi	3	Fi	2		8
74	Laborg		Fi		Fi	2	1	8
75	Skjombotn . . .	2	Fi		Fi	2		9
76	Frostisen						1	8
77	Tømmernes . . .		Fi	2	Fi	1		4
78	Forselv	2	Fi		Fi	2	1	6
79	Sletjorden . . .	2	Fi	1	øde	1		8
80	Klubvik	1	Fi	1	Fi	1		6
	Elsbacke	1						
		37		35		55	22	

Evenes.

39.40 | Ballangen . . . | 2 |

5. Søefinner som nære sig ligesom andre bønder.
6. Søefinner som bebod rydninger og uskyldsatte pladser 1758 (efter fogedregnskapet).
7. Nationaliteten er ikke angitt.

at være søen des nærmere. Om sommeren have de der græsning for deres dyr, om vinteren leye de een og anden lap at fare med deres rein og familie til den svenske siide der at underholdes, imedens de selv nære sig i Ofoten baade til lands og vands". [Dette var „bygdelapper“]. „Til annexet A n k e n e s hører 3 fjorder: Beisfjorden, Harjangen og Sjumen, og er nu bekendt, at i disse fjorde opholde sig 256 f i n n e s j æ l e, foruden 44 l a p p e f a m i l i e r, som til dette residerende kald henhøre. (Dokument. II, s. 344 f) Schnitler opgir i 1743 de norske „bygde- eller fjeldlappers“ tal til 15 familier. (Dokument. I, s. 204).

Den store forskjel mellem antallet av sjøfinnfamilier i 1743 og antallet av finnejorder i 1758 må vel forklares ved at deres jorder var hørt op at være finnejorder og var blitt skyld-satt. Soren skriver E. Rosenwinge skriver i sin beretning om Nordlandene (Budstikken 1824, s. 786 f.): „Jeg har i Saltens geistlige skifteprotocol seet, at en præst i Ofoten, Jochum Leth [prest i Ofoten 1721—1742] havde af finnerne tilkjøbt sig, og var indført som eier af mange slige rydninger (finne-rydninger). Men i fogden Myhres tid (1738—1752) bleve alle rydninger finnerne fratagne og lagte til kongen“.

I 1845 var der i A n k e n e s sogn 104 og i E v e n e s sogn 251 lapper foruten 167 lapper, som i geistlig henseende hørte til Evenes, men i verdslig henseende til Trondenes. Lappenes antal var i tidens løp forøket ved indflytninger av lapper fra Sverige. Stockfleth skriver i Bidrag, s. 242: „For længere tid tilbage vare indflytninger ifra Sverige, Jukkasjärvi og Gellivare præstegjelde, ikke så usædvanlige, og et par af de syv kolonier, hvori finnerne hersteds ere adspredte, har hovedsageligen dannet sig af sådanne indvandre-re. I senere år have derimod indflytningerne været meget sjeldne og så godt som ophørte“.

Sognepresten i Ofoten gav i 1844 Stockfleth yderligere

oplysninger om lapperne der: „Finnerne bo adspredte i flere kolonier i fjeld- og markstrækninger, fra $\frac{1}{2}$ til $1\frac{1}{2}$ mil fra søen; de udgjøre omtrent 75 familier, hvilke have liden eller ingen samfærsel med naboegnene eller naboriget. Vel have de deres rensdyr i fællesskab med svenske finner; men da de om våren hente og om høsten tilbagebringe dyrene på et bestemt aftalt sted indenfor grænsen, hvor de svenske sameiere indfinde sig med dem, til afleverelse om foråret og afhentelse om høsten, komme finnerne herfra sjelden længere ned i Sverige. I sådant tilfælde er Jukkasjärvi det præstegjeld, hvormed de finner, som bo på den nordre side af Ofoten fjord, almindeligvis stå i forbindelse, medens de på den søndre side boende, der dog kun udgjøre et ringe antal, have deres bekendtskaber og forbindelser i Gellivare, hvorfra de også for en stor del tidligere ere indflyttede. Indflytningerne (af svenske finner) ere nu yderst sjeldne“.

Ved folketellingen i 1855 var der i Evenes 463 og i Ankenes 114 lapper; av de siste var 7 nomadiserende.

Efter Friis's etnografiske kart var der 1860 i Ofoten 577 lapper, hvorav 7 nomadiserende. Lappene bodde ikke nede ved kysten, men inne i landet i „markene“. De gamle sjøfinner synes allerede i 1845 at være utdøde eller gått op i den norske befolkning, mens de lapper som da fantes i Ofoten, var efterkommere av „bygdelappene“ eller innflyttede fra Sverige.

III. Lofoten—Vesterålen.

Fogden i Lofoten, Mads Pedersson, erklærte i en svarskrivelse til statholderen, Axel Gyldenstjerne, dat. Lofoten 22. december 1591, at der ikke i Lofoten fantes lapper, „eller nogetid har boet nogen lapper eller finner fra verdens begyndelse“. Fogden i Vesterålen, Erik Hansen, svarte juledag

1591 statholderen, „att thette lenn er affskyldt fra laper och fiinder, saa her er jngenn af dette slags folck“.)¹⁾ Fogderne må i sine svarskrivelser ha tenkt på fjell-lapper; for at der fantes sjøfinner, ialfall i Vesterålen, fremgår av Hartvig Billes missive av 1609, hvor han gir „en rigtig fortegnelse paa huis Siøfinder vdi disse nordlandsche lehn, thill mig paa min herris wegne wdgifffen“. Han anfører: „I loffoden, Westerollen och paa Anden (d. e. Andøy). Er ochsaa finder, the giffue ochsaa normenndttz rettighedtt, och erre nu thilsagtt, att schulle brugge normendttz habit, huilcken the her thill dags icke brugt haffue. Ellers schulle the begiffue thennum indtt igien j findefiordene, thill the andre, som the erre frann kommenn“.

Ved folketellingen i 1701 anføres i Hadsel i Vesterålen 1 finnefamilie paa Kaldjorden (gnr. 4). Antallet må dog ha været større. I Schanches Epitome IV heter det: „I Westeraalen findes i Dverbergs, Sortelands, Hassels, Øxnæss og Bøe sogne adskillige finner, som bedrage sig til 42 familier; finnerne forstaa der baade unge og gamle nordsk at tale“.

I Designation paa finnefolkets mandtal, som ved den nordiske mission betjenes anno 1734, opføres „i Westeraalen 30 familier (129 sjæle“).

Ved folketellingen i 1801 fantes i Bø prestegjeld 5 finnefamilier: 2 på Klaksjorden (gnr. 8,7 under Uvåg), 1 i Ringstadmarken (under gnr. 9 Ringstad), 1 på gnr. 5 Jørland og 1 på gnr. 6 Verhalsen.

I Øksnes prestegjeld var der 29 finnefamilier: gnr. 6 Sommerland 2, gnr. 7 Rygge søndre 1, gnr. 8 Rygge nordre 2, gnr. 10 Pollen 1, Kråkhauen (ved Rygge) 1, gnr. 31 Dungan 1, gnr. 32,2 Skjelfjordeidet 3, gnr. 51 Langstrand 1, gnr. 52 Kavåsen 1, gnr. 53 Finnjorden 1, gnr. 54 Navers-

¹⁾ G. Storm i Norsk historisk tidsskrift II, 4, s. 192; jfr. Dokument, II, s. 276, 277.

bor 2, Steinlandsfjord (jfr. gnr. 58 Steinland) 8, nemlig i Åsen (gnr. 58, 2. 3) 2, i Torberåsen 2, i Tuva-åsen 1, i Tomasåsen 3. Desuten var der 3 familier i Lifjorden og 2 i Aandfjorden (? = Auenfjord).

I Dverberg prestegjeld bodde 3 finnefamilier i Kobbedalen (gnr. 10,7,8, en husmannsplass under Bjørnskinn).

Ved folketellingen i 1845 var der i Hadsel (med Sortland) 80 og i Bø 28 fastboende finner. Om disse finner opplyser Stockfleth i „Bidrag“, s. 237 f.:

„I Hadsel præstegjeld ere omtrent 18—20 finnefamilier, som i mange år have været bosatte og drive, som præstegjeldets øvrige indvånere, fiskeri og fædrift. Indbyrdes tale de gamle som oftest deres modersmål, men alle ere kyndige i det norske sprog. I de sidste 25 år have ingen ny indvandrede finner her taget bopæl.

I Bø for tiden 7 finnefamilier; modersmålet indbyrdes; ingen nomader; i lang tid ingen indvandringer.

Af finner gaves i Øksnes fordem en del familier, som i tidens løb ere ved ægteskaber og andre sociale forhold sammensmeltede med norske indvånere, så at de nu ikke mere kunne henføres til et særeget folkeslag; under familielivet tale de almindeligen ikke det finske sprog“.

De gamle sjøfinner i Vesterålen var i slutten av forrige århundrede gått op i den norske befolkning og hadde ophørt at bruke sit morsmål. Da jeg i 1889 besøkte Vesterålen, hadde jeg møie med at finne en lap, som ennu talte den gamle sjølapdialekt. Det var en 60-årig sjøfinn på Holmestad i Eidsfjorden. Han og hans hustru talte ennu lappisk; men efterat de hadde fått en norsk tjenestepike, var norsk blitt husets sprog og barna talte kun norsk.

Som det fremgår av foranstående undersøkelse, er etterkommerne av de sjøfinner som omkr. 1600 var bosatte i Nordland, nu forsvunnet og gått op i den norske befolkning, idet

de dels er blitt helt fornorsket, dels ved ekteskap blandet med nordmennene, og de er da ved folketellingene regnet som nordmenn. De var bosatte i de indre dele av fjordene; kun i Tysfjorden satt de inne med hele fjorden. Hvor gammel var denne bosetning? I sagaene omtales finner i Nordland sjelden. I Snorres Olav Trygvesøns saga, k. 78 omtales at høvdingen Raud den ramme på Godøy i Saltenfjorden (ca. 1000) blev fulgt av en stor skare finner, såsnart han trengte til den. Dette kan ikke ha været fjell-lapper som en del av sommeren nomadiserte på fjellene, men må ha været sjøfinner.

Høvdingen Sigurd Ranesøn på Steig (ca. 1100) blev engang angrepet av finner og måtte søke hjelp hos Vidkunn Jonsøn på Bjarkøy. Det heter i Sigurd Jorsalafares saga i Morkin-skinna (Ungers utgave) s. 172, l. 33: „Finnar toku bu (= gård?, buskap?) hans“. Dette har vel været sjøfinnerne i Sagfjorden, måskje i lag med sjøfinnerne i Tysfjorden som lett kunde komme til Sagfjorden over Dragseidet. Sigurd Ranesøn var av kongen forlenet med „finneferden“ (enerett til at handle med finnerne og kreve skatt av dem), og dette har vel gitt anledning til overfallet. Finnerne har alltid været gode skyttere, og rustede med buer og bjørnespyd har de ikke været foraktelige fiender.

De lappiske stedsnavn i de fjorder hvor sjøfinnerne bodde, er almindelig lånt fra norsk eller gammelnorsk, og dette er et vidnesbyrd om at nordmennene var der før finnerne. De indre dele av fjordene hvor finnerne bosatte sig, har for nordmennene vel været som en almenning, hvor de hentet brensel og tømmer og hadde utslaatter, eller de kom dit for at drive

fiske¹⁾. Ofotfjorden, Tysfjorden, Sagfjorden og begge Foldfjordene har været eller er gode sildefjorder. Således kan man forklare at steder i det indre av fjordene hadde fått norske navn, før sjøfinnene bosatte sig der.

Ved listene over sjøfinnene i Nordland av 1601 legger man merke til at alle navnene er norske, Særlig Tysfjordfinnernes rike norske navneforråd vidner om langvarig og nøie forbindelse med nordmennene. Listen omfatter 55 navn, nemlig Anders 5 ganger, Anid (!) 1, Bard (= Bård) 2, Berge 6, Bringell (= Brynjel) 3, Clement 1, Einer(t) 7, Eilip (= Eiliv) 6, Eisten 3, Esten 1, Ellit 1, Ement 1, Engel (= Ingjeld) 1, Erik 14, Eidis 1, Grim, Krim 5, Gudbrand 1, Gulbrand 2, Hacken (= Håkon) 2, Halvard 1, Harald 1, Harild 1, Helge 2, Helle 1, Hendrik 3, Jakob 9, Jon 17, Kalben 1, Keuald (= Gjevvald) 1, Kuhlex (= Gullik) 2, Lars 1, Laurits 2, Martin 2, Morten 1, Marquart (= Markvard) 1, Michel 2, Niels 16, Oden (= Audun) 4, Ole 13, Omund 6, Ordne 1, Poll (= Pål) 3, Quit 1, Per, Peder 7, Reder (= Reidar) 2, Sigvord, Sigvart 2, Simen 3, Siver(t) 4, Stirschel, Stirschard (= Styrkar) 2, Steffen 3, Svend 2, Thor 2, Tommis 1, Torben 9, Torgart 1, Torvald 1, Østen 1.

Om sjøfinnernes indvandring til Nordland var en fortsettelse av deres vandring fra Finmarkskysten sydover eller om de er kommet til Nordlandsfjordene over fjellene fra Sverige, er det vanskelig at avgjøre. Med hensyn til finnene i Tysfjord og Vesterålen må man etter deres sprog nærmest stille

1) Således het det i Troms fylke i 1738: „Balsfjorden har været en almindelig bøyde-almending for samtlige beboende indbyggere udi Tromsø sogn for der at betjene sig med fornøden bork og næver samt og skav (rognebark) såvelsom med muldefor og telje (moldfor og telg)“. Moldfor, telg og skav bruktes til kreaturfor. Om Nordfjordbotn i Malangen het det i 1749 at det er „et almindingsstokke, hvor ingen bør bo, så at alle kan have frihed der at søge ved, næver, skav og muldfor, som indbyggerne kan behøve“. Om Målselvdalen heter det i 1723 at furuskogen nedenfor Malangsfossen var som en bygdealmending.

dem sammen med sjøfinnene nordenfor¹⁾. En antropologisk undersøkelse av befolkningen i Nord-Norge og lappene i Sverige vil antagelig bringe mere lys i saken.

Bilag 1.

Lappar, som flyttet från Jokkmokk församling till Norge

(meddelt av pastor H. Grundström i Jokkmokk).

1815—1824.

1. Henrik Henriksen Rim, f. 1765, med barn Anda, f. 1796, Gunna Sigga, f. 1800, Nils Amma, f. 1804, Henrik, f. 1810 och Ibba, f. 1813.
2. Hofva Andersson Ärre, f. 1781, med hustru Nenna Larsdotter Junki, f. 1801, och barn Gunna, f. 1812, Ibba, f. 1814, Elli, f. 1821, och Lohtsa, f. 1825. Familjen återkommen omkr. 1835.
3. Anda Pålsson Pirak, f. 1785, med hustru Christin Pålshdotter Tjedda, f. 1779, och barn Pava, f. 1820, och Sigga, f. 1823.
4. Lars Andersson Ärre, f. 1784, med hustru Carin Amundsdotter Teilus, f. 1772, och barn Amma, f. 1811, och och Ella, f. 1814. Familjen synes ha återkommit omkr. 1830.
5. Änkan Gunna Nilsdotter Junki, f. 1759, med barn Caja, f. 1785, Olof, f. 1789, och Nenna, f. 1797.
6. Lars Olsson Junki, f. 1746, med hustru Magga Post? Pannasdotter, f. 1787, och barn Nenna, f. 1801, och Pava, f. 1815.
7. Adda Pehrsson Nätti, f. 1758, med hustru Sigga Thomasdotter, f. 1755, och dotter Caja, f. 1783 — Synes ha återkommit.

¹⁾ J. Qvigstad, Die lappischen Dialekte in Norwegen, s. 17 f. (i Oslo Et-nografiske Museums skrifter I).

8. Olof Addasson Nåtti, f. 1782, med hustru Ella Nilsson-dotter Poikit, f. 1785, och barn Nils, f. 1809, Hova, f. 1811, Lars, f. 1813, Knut, f. 1816, och Anders, f. 1823. — Synes ha återkommit omkr. 1830.
9. Hova Pålsson Sismuodda, f. 1756, med hustru Ingri Pehrsson-dotter, och barn Magga, f. 1804.
10. Henric Nilsson Rim, f. 1773, med hustru Carin Pannas-dotter Pannasdotter Fidna, f. 1787, moder Ingri Olofs-dotter, f. 1734, och barn Magga Henricsdotter Rim, f. 1806, Christina Henricsdotter Rim, f. 1808, och Inga, f. 1814.
11. Panna Nilsson Stedda, f. 1791, med sjufson Eric Jonsson Kälatis, f. 1807, och dotter Asa Pannasdotter, f. 1810, 2. hustru Asa Nilsson-dotter Rimpi, f. 1791, och son Petter Panasson, f. 1819.
12. Pähl Pehrsson Parrak, f. 1760, med hustru Caja Olofs-dotter, f. 1761.
13. Änkan Gunna Persdotter Wadnim, f. 1755, med söner Jova, f. 1794, och Thomas, f. 1798, och dess hustru Gunna Hovassdotter Sismuodda, f. 1804.
14. Pava Jacobsson Påsa, f. 1764, med hustru Chirstin Pehrsson-dotter Lenitz, f. 1777, och barn Paval, f. 1798, Jova, f. 1801, Carin, f. 1806, och Anders, f. 1809.
15. Ivar Nilsson Stedda, med hustru Ingri Nilsson-dotter Påsa, gift 1813.
16. Pähl Pehrsson Petsik med hustru Maja Ammasdotter Skärbma, f. 1775, stjuvdotter Asa Eriksdotter Murta, f. 1808, död 1828, och dotter Sigga Pählsdotter Petsik, f. 1813. — Synes ha återkommit.
17. Anders Andersson filius, f. 1787, med 2. hustru Magga Nilsson-dotter Påsa.
18. Amund Jonsson Herso, f. 1781, med hustru Caja Pähls-dotter, f. 1783.

19. Pava Thomasson Salla med hustru Inga Petarsdotter, f. 1776.
20. Petter Ammasson Skärbma, f. 1791, med hustru Ingri Persdotter Spilk, f. 1789, och dotter Carin, f. 1817.

1825—1835.

21. Anund Persson Nabriluokt, f. 1770, med hustru Gunna Andersdotter Adda, f. 1780, och son Thomas Anundsson.
22. 2. hustru Ella Hovasdatter Sismuodda, f. 1809, med oägta son Hofva, f. 1830.
23. Olof Pettarsson Styrman, f. 1802, och syster Magga Pettersdotter Styrman, f. 1798, och barn Petter Olofsson, f. 1825, Nils, f. 1828, och Cati, f. 1831.
24. Anda Andersson Tulja, f. 1775, med hustru Brita Nilsdotter, f. 1785, stjuvmoder Ella Ammasdotter Ettik, f. 1769, och barn Ivar Andersson Tulja, f. 1808, dess hustru Bothild Pannasdatter Parrak, f. 1792, Mathis Andersson Tulja, f. 1818, Brita Christin Andersdotter, f. 1822, Puotta, f. 1832, Anders Ivarsson, f. 1833.
25. Knut Larsson Svänsk, f. 1807.
26. Pähl Pählsson Påkar, f. 1791.
27. Änkan Nenna Andersdotter Mullka, f. 1795, med barn Maja, f. 1821, och Erik, f. 1834.
28. Anders Larsson Udtja, f. 1795.
29. Henric Henricsson, Rim, f. 1765, med barn Lanne, f. 1808, Henric, f. 1810, och Ibba, f. 1813.
30. Petar Amundsson Pirak, f. 1798.
31. Ella Pettersdotter Skärbma, f. 1808 ?
32. Anders Persson Kirtsa, f. 1787, med hustru Chirstin Addasdatter, f. 1791, moder Margeth Andersdotter, f. 1757, og barn Petter Andersson, f. 1823, Ristin Anders-

- dotter, f. 1825, Nienna, f. 1830, stufson Anders Pers Páklsson Walta (?), f. 1814.
33. Panne Jonsson Käutja, f. 1750, med hustru Karin Amundsdotter, f. 1756, och barn Ella, f. 1776, Nenna, Kukkak Ammas änka, f. 1779, och Páhl, f. 1782.
 34. Lars Amundsson Kalla, f. 1795, med hustru Kati Pehrsson Husi, f. 1800, död i Norge 1826, stufmor Kaja Amundsdotter, f. 1776, broder Pava Amundsson Kalla, f. 1801, och syster Magga Amundsdotter, Kalla, f. 1808.
 35. Henric Nilsson Rim, f. 1773, med hustru Carin Pannatsdotter Fidna, f. 1787, och barn Magga, f. 1806, Christina, f. 1808, och Inga, f. 1814.
 36. Jova Andersson Suognir, f. 1798, med hustru Chirstin Andersdotter, f. 1795.
 37. Annt (kallar sig Juova) Nilsson Kälatis, f. 1800, med hustru Chirsten (kaller sig Sigga) Nilsson Tulja, f. 1803, fader Nils Hovasson Kälatis, f. 1769, och söner Matths Anutsson, f. 1826, og (oläsligt namn), f. 1829. Osäkert, om nogonsin avflyttad till Norge.
 38. Panna Nilsson Stedda, f. ?
 39. 2. hustru Asa Nilsson Rimpi, f. ?
 40. Lars Pehrsson Kusam, f. 1782, med hustru Magga Thomasdotter Kuljok, f. 1796, och barn Sunna, f. 1819, Magga, f. 1818, Lasse, f. 1821, och Sigga, f. 1830, flyttad till Norrige 1831.
 41. Olof Pehrsson Råha, f. 1780, med hustru Sigga Andersdotter, f. 1769.
 42. Jova Larsson Sitse, f. 1775, med hustru Maja Jovassdotter, f. 1789, och barn Anna, f. 1808, og Pehr, f. 1815, flyttad til Norrige 1838.
 43. Amund Johnsson Hurso, f. ?, med hustru Caja Páhlsson, f. ?
 44. Petar Andersson Gunnit, f. 1798, med hustru Bothil

- Anundsdotter, f. 1797, fader Anders Persson Gunnit, f. 1764, dess hustru Segrid Jovasdotter, f. 1773.
45. Puotta Addasdotter Åstot, f. 1831, fosterdotter hos Lars Ettis.
 46. Petter Ammasson Skärbma junior, f. 1791, med hustru Ingri Pehrdsdotter Spik, f. 1789, och dotter Carin, f. 1817.
 47. Gunna Amundsdotter Häntak, f. 1795.
 48. Anders Andersson Suognir, f. 1809, med hustru Caja Jovasdotter Äivetepme, f. 1800, och barn Chirstin, f. 1828, och Anders, f. 1838.
 49. Nils Anundsson Norrman, f. 1802, med hustru Carin Anundsdotter, f. 1805.

1836—1844.

50. Amund Pehrsson Nabriluokt, f. 1770, med hustru Gunna Andersdotter Adda, f. 1780.
51. Thomas Anundsson Nabriluokt, f. 1802, med hustru Ella Hovasdotter Sismuodda, f. 1809, och son Hovva, f. 1830.
52. Erik Larsson Teilus, f. 1788.
53. Pähl Pählsson Wuollis, f. 1766, med hustru Sigrid Pählsdotter, f. 1765; flyttat till Norrige 1840.
54. Pava Ammasson Siggäl, f. 1784, med hustru Makel Pannasdotter, f. 1800, och barn Magdalena, f. 1832, och Pava, f. 1836.
55. Lars Pählsson Juomma, f. 1790, med hustru Christina Andersdotter Orre, f. 1780, och söner Pava, f. 1825, och Anders, 1829.
56. Nils Petter Huosi, f. 1841.
57. Carin Heinasdotter Pirak, f. 1821.
58. Bothilda Heinasdotter Pirak, f. 1824.
59. Änkan Ella Heinasdotter Pirak, f. 1767, med barn Petter Anundsson Pirak, f. 1798, Lars Anundson Pirak, f. 1800, och Elin Anundsdotter Pirak, f. 1804.

60. Peder Andreas Virtotak, f. 1819.
61. Anda Pålsson Pirak, f. 1785, med hustru Ristin Andersdotter, f. 1788, och barn Pava, f. 1820, Sigga, f. 1823, Hova, f. 1825.
62. Pava Addasson Menlös, f. 1792, med hustru Ella Pannasdotter Storm, f. 1800, och barn Nils Andreas, f. 1831, Pava Lars, f. 1834, och Maja, f. 1836.
63. Adda Andersson Menlös, f. 1783, med hustru Maja Pavalldotter, f. 1778.
64. Pål Addasson Saulo, f. 1781, med hustru Magga Nilsson, f. 1778, och söner Pava, f. 1818, och Nils, f. 1825.
65. Hova Ersson Saulo, f. 1785, med hustru Ingrid Andersdotter Vadnim, f. 1789, och döttrar Maja, f. 1819, Ingrid, f. 1823, och Gunna, f. 1827.
66. Ämma Pentasson Saulo, f. 1802, med hustru Lohtsa Ammasdotter, f. 1806, och barn Anders, f. 1826, (flyttat til Norrige 1879), Penta, f. 1834, Marget, f. 1838, och Maja, f. 1842.
67. Olof Pannasson Anud, f. 1800.
68. Nils Catisson Silba, f. 1806, med barn Pettar, f. 1835, Maria, f. 1844, Christin, f. 1839, och Ristin, f. 1840.
69. Änkan Pigge Knutsdotter, f. 1752, med son Ifvar Jonsson Abriel, f. 1781.
70. Anders Andersson Vadnim, f. 1787, med 2. hustru Magga Nilsson Pälisa, f. ?
71. Ivar Thomasson Salla, f. 1799, med 2. hustru Christina Labbas, f. 1788.
72. Carin Ammasdotter Pärro, f. 1777.
73. Catharina Persdotter, f. 1809.
74. Ingrid Ammasdotter Ettik, f. 1771.
75. Anders Pålsson Nals ?, f. 1814.
76. Pavva Ammasson Siggall, f. 1784, med 2. hustru Makel

Pannasdatter, f. 1800, och barn Magdalena, f. 1832, och Pava, f. 1836.

1845—1857.

77. Petter Nilsson Pirkit, f. 1792.
78. Inga Olofsdotter Häston, f. 1819.
79. Anders Thomasson Salla, f. 1799, med hustru Ella Knutsdotter Pänkå. f. 1795 (död i Gellivare 1857).

1845—1865.

80. Brita Nilsson Kintal, f. 1845, gift till Norge omkr. 1865.
81. Lars Anundsson Nabriluokt, f. 1809.
82. Nils Thomasson Nabriluokt, f. 1832.
83. Anna Thomasson Nabriluokt, f. 1835.
84. Anders Pannasson Amul ell. Kalki, f. 1813, med hustru Anna Larsdotter Pirkit, f. 1824, och barn Gunna, f. 1855, Christina, f. 1858, och Nils Lars, f. 1861, flyttat till Norge 1870.
85. Ingrid Olofsdotter Fidna, f. 1842, attesterad till Norge $\frac{8}{10}$ 1867.
86. Petter Pannasson Parrak, f. 1790, och hustru Carin Nilsson Abril lära vara avlidna i Norge.
87. Adda Persson Parrak, f. 1815, med hustru Sigga Pålsson Åstot, f. 1819, och barn Maria, f. 1846, Inga, f. 1849, Pettar, f. 1852, Caja, f. 1856, och Anders, f. 1858.
88. Inga Persdotter Kuljok, f. 1832, gift i Norge.
89. Inga Ericsson Kulljok, f. 1842, gift i Norge.
90. Nils Andersson Kirtsa, f. 1810, lär vara död i Norge 1869.
91. Nils Pålsson Pirtsi, f. 1833, med hustru Magga Pava-datter Saulo, f. 1838, och son Nila, f. 1868; flyttat till Norge 1875.

92. Johan Olofsson Pantsi, f. 1840 ; flyttat till N. 1873.
93. Amma Persson Huosi, f. 1804, med hustru Ingri Addasdotter Menlös, f. 1806, och barn Nils Petter, f. 1841, Christina, f. 1846, och Elsa, f. 1848 ; flyttat till N. 1868.
94. Amma Anudsson Teilus, f. 1827, med hustru Carin Anudsdotter Huosi, f. 1832 ; flyttat till N. 1868.
95. Anders Hovasson Pirak, f. 1825, med hustru Botil Nilsdotter Kallok, f. 1817, och son Pava Anders, f. 1855 ; flyttat till N. 1875.
96. Nils Pavasson Saulo, f. 1825, med hustru Carin Larsdotter Tuorda, f. 1835, och döttrar Inga, f. 1859 (flyttat till N. 1873), och Magga, f. 1865 ; flyttat till N. 1870.
97. Ristin Olofsdotter Segal, f. 1849, flyttat till N. 1876.
98. Hustru Carin Knutsdotter Fidna, f. 1812, flyttat till N. 1867.
99. Nils Larsson Tuorda, f. 1829, med hustru Christina Larsdotter Norsa, f. 1836, och barn Inga, f. 1863, och Anders, f. 1869 ; flyttat till N. 1871.
100. Anders Larsson Rassa, f. 1824
101. Lanni Larsson Rassa, f. 1829 } flyttat till N. 1868.
102. Lotts Andersdotter Segal, f. 1870 ; flyttat till N. 1870.
103. Lars Anudsson Käutja, f. 1830, med hustru Nenna Pavaasdotter Saulo, f. 1820, och dotter Anna Maria, f. 1863 ; flyttat till N. 1868.
104. Per Andersson Virtotak, f. 1819
105. Änkling Hova Nilsson, Kälatis, f 1805 } flyttat till N. 1870.
106. Cristina Anutsdotter Nastik, f. 1845, flyttat 1871 till Folden i Norge.
107. Nils Pettersson Kulljok, f. 1834, med hustru Elli Andersdotter Nastik, f. 1839 ; flyttat till N. 1875.
108. Petter Ivarsson Abril, f. 1824, med hustru Magga Ammasdotter Kirtsa, f. 1824, och söner Petter, f. 1847 ; Amma, f. 1853, och Nils Petter, f. 1857 ; flyttat till N. 1871.
109. Anders Pålsson Påsa, f. 1827, med 2. hustru Inga An-

- dersdotter Kälatis, f. 1832, och döttrar Cati, f. 1859, och Ristin, f. 1861, til Tysfjorden 1874.
110. Pål Andersson Käntak, f. 1798, med 2. hustru Caja Pannasdotter, f. 1795, flyttet til N. 1871.
111. Magga Jovasdotter Kukkak, f. 1825.
112. Stina Andersdotter Suogner, f. 1829.
113. Maria Pälldotter Kält, f. 1837.
114. Nils Pålsson Menlös, f. 1831, med 2. hustru Maria Larsdotter Tuorda, f. 1843, och döttrar Elsa Maria, f. 1862, och Anna Christina, f. 1870, til Salten i Norge 1879.
115. Nikolaus Anundsson Kälatis ell. Tjekkum, f. 1829, med hustru Inga Andersdotter Vitsa, f. 1838, och barn Ristin, f. 1868, Sigga, f. 1871, Sunna, f. 1873, och Petter, f. 1876, til Tysfjorden 1882.
116. Anders Persson Vadnim, f. 1828, med hustru Puotta Jovasdotter, f. 1816, och döttrar Inga Rita, f. 1852 (död i Norge 1875) och Ristin, f. 1855 (död i Norge 1879).
117. Knut Nilsson Kallok, f. 1824, med hustru Elsa Andersdotter Muolka, f. 1820, och son Nils, f. 1849.
118. Jova Nilsson Nalak, f. 1815 (död i Norge), med son Nils Jovasson Nalak, f. 1857.
119. Mathias Nilsson Tjekkum, f. 1858, til Norge 1884.
120. Nils Olofsson Pantsi, f. 1848, til Skerstads församling i Norge 1896.
121. Michel Persson Kuoljok, f. 1836, med 2. hustru Pigg Ivarsdotter Abril, f. 1837, och döttrar Inga, f. 1874, och Ristin, f. 1880.
122. Änkan Gunna Nilsson Kuoljok, f. 1810, med son Nikol Persson Kuoljok, f. 1845.
123. Abmut Larsson Kurak, f. 1837, med 2. hustru Kristina Ivarsdotter Tuolja, f. 1853, och barn Susanna, f.

1877, Anna, f. 1882, Kati, f. 1885, och Petter Nils, f. 1887.

Anm. Jokkmokks lappar inndeles i 4 „byer“: Jokkmokk, Tuorpon, Sirkas og Sjokksjokk. Av de foran anførte var nr. 27. 28 fra Jokkmokksbyen, nr. 1—8, 29, 30, 54—67, 77—79, 84, 92—106, 114 og 120 fra Tuorponbyen, nr. 9—20, 31—49, 68—76, 107—113, 115—119, 121—123 fra Sirkasbyen og nr. 21—26, 50—53 og 80—83 fra Sjokksjokksbyen.

Bilag 2.

Lappar i Gellivare församling, vilka utflyttat till Norge (meddelt av kyrkoherde Hj. Westeson i Gellivare).

1. Marget, dotter till Hans Jakobsson Vuordno, f. 1757, gift i Norge 1776.
2. Jon Jonsson, f. 1759, gift 1784, med hustru Maggi Andersdotter, f. 1759, och son Thomas, f. 1787.
3. Nils Mattson Finna, f. 1739, med hustru Sigril Nilsdotter, f. 1739.
4. Anund Knutsson Sijri, f. 1770, gift 1800, med hustru Brita Larsdotter, f. 1773, och dotter Brita, f. 1807, flyttat till Norge 1810.
5. Chari Pehrsson Jonni, f. 1779.
6. Jon Jonsson Lotsi ell. Pirtso, f. 1756 (död 1810), med hustru Anna Henricsdotter, f. 1760 (död 1812), och barn Jonas, f. 1789, Pehr, f. 1792, och Ingri, f. 1798, flyttat till Norge 1808.
7. Jon Larsson Meistars barn: dotter Charin, f. 1782, och söner Jon, f. 1784, Mats, f. 1785, och Anders, f. 1791, utflyttat till Norge 1799.
8. Nils Persson Hornsis (? Homsis) söner: Nils, f. 1790, och Anders, f. 1792, utflyttat till Norge 1804.

9. Anders Jonsson Holis, f. 1719, med hustru Greta Pannasdotter, f. 1770.
10. Anders Knutsson Kabla, f. 1805.
11. Lars Larsson Snattar, f. 1686, gift 1811, med hustru Cati Jonsdotter, f. 1791, och son Panna, f. 1823.
12. Per Jannoks (? Jattocks) enka Cati Persdotter, f. 1773, flyttat till Norge 1830, och son Pehr Persson Talok (? Talak), f. 1796, till Norge 1833.
13. Pehr Kontses enka Bothild Eriksdottor, f. 1753.
14. Anders Andersson Puotak, f. 1786, med hustru Bothilda Persdotter, 1789.
15. Jaeob Jacobsson Lurjus, f. 1813.
16. Olof P: Pudjas dotter Marget Pudjas, f. 1800, gift 1824, flyttat till Norge 1835.
17. Panna P: Stänki, f. 1709, gift 1789, med hustru Charin, f. 1775, och söner Panna, f. 1795, och Anders, f. 1808.
18. Anders Pan: Mallak (?), f. 1806, flyttat till Norge 1834.
19. Margreta Jacobsdotter Lurjus, f. 1812, flyttat till Norge 1849, återkom 1857.
20. Pettar Persson Jalko, f. 1839.
21. Thommi Persson Jalko, f. 1842, flyttat till Norge 1848.
22. Pål Anundsson Fanki, f. 1800, med hustru Maggi And: Potak, f. 1815, och barn Thommi, f. 1852, Jova, f. 1845, Christina, f. 1848, och Cati, f. 1853, flyttat till Norge, återkommit 1855.
23. Elli Ericsdotter Wenni, f. 1828.
24. Pehr A:son Staike, f. 1797, med hustru Ingri Andersdotter, f. 1797, och barn Potta, f. 1822, och Anders, f. 1832, till Norge 1850.
25. Pehr Andersson Skaltje, f. 1837, till Norge 1850.
26. Eric Ericsson Wenni, f. 1838, till Norge 1862.
27. Maggi Paulusdotter Tjogne, f. 1844, med oäkta barn Kaati, f. 1867, till Norge 1866.